

SHAPING

Pracovní list pro praktické lekce s Františkem Šustou; www.treninkjerozhovor.cz

POZOR, TENTO LIST SLOUŽÍ PRO ŘÍZENÉ LEKCE S INSTRUKTOREM, nikoliv jako návod na doma ☺

Definice: Shaping (tvarování) je osvojení požadovaného chování díky postupnému zvyšování nároků.

Poslouchej, viš určitě, že ti v tom návodu na salto hořící obruči nechybí pár stránek?

© Šusta

NEEXISTUJE UNIVERZÁLNÍ PLÁN SHAPINGU.
KE STEJNÉMU CÍLY VEDOU DESÍTKY CEST
A KAŽDÉMU ZVÍŘETI VYHOVUJE JINÁ!

Otázka č.1: DEFINUJTE si přesně (změřitelně) chování, kterého chcete u psa dosáhnout.

Příklad správné definice: Chci, aby pes na povel PAC zdvihl vsedě přední packu do vodorovné polohy a to do dvou vteřin od zaznění povelu a udržel ji nahoře alespoň tři vteřiny.

Špatná definice: Má zamávat pacičkou, když mu řeknu „PAC“.

Proč si to definujeme tak podrobně? Protože

musíme dopředu přesně vědět, co chceme. Mnoho z nás má tendenci „nějak začít“ a „nějak to dodělat“. Takový postup ale zvíře zmate a frustrují ho i chvíle, kdy přemýšlíme „jak dál“. Když si na začátku ujasníme přesně cíl, nebudeme se dále v tréninku zdržovat a pes s námi nebude ztrácet nervy.

Dnešní cíl:.....

Otázka č.2. - Zvolíme si SHAPING nebo ZACHYCENÍ? (výhody a nevýhody)

Shaping (tvarování, postupné zvyšování nároků) je vhodný pro úkony, které zvíře zatím neovládá, nebo pro ty, které sice jsou v běžném repertoáru jeho chování, ale není vhodné, aby nám je sám spontánně nabízel (např. vycenění zubů)

Zachycení (capturing) znamená podpoření nějakého úkonu, který zvíře běžně dělá, zvýšení jeho četnosti a potom odměňování pouze po povelu tak, aby ho dále dělalo jen na povel. Vhodné je pro přirozené úkony, pokud u nich nevadí, když nám je bude zvíře ve zvýšené míře nabízet samo.

Pokud jsme si zvolili shaping, pak je tu **otázka č. 3:** Jaká KRITÉRIA budeme sledovat?

Příklad - u výše definovaného zamávání pacičkou po povelu existují kritéria 1) pozice přední končetiny při cviku 2) pozice zbytku těla 3) rychlost provedení 4) výdrž 5) povel 6) prostředí, ve kterém cvik dělá, popř. lidé, kterým na povel reaguje...a lze jistě najít i další.

Kritéria dnešního cviku jsou.....

Podívejte se na pravidla shapingu dle Karen Pryor (strana 2). Pravidla 2 a 3 se týkají kritérií a bývají nejčastěji porušována. Dejme si na to dnes pozor!

Otázka č.4 - Jaké máme prostředky k vysvětlení?

Celý dialog se zvířetem zní: Podnět - chování - bridge - odměna. Tento dialog se staví „odzadu“ - tedy pokud nemáme dobrou odměnu, nemá cenu učit bridge, není-li bridge, nevytvoříme chování atd. Než tedy začneme tvořit chování, musíme mít dobrou odměnu a bridge. Máme je?

V příkladu s máváním pacičkou je to: Podnět (PAC) - chování (zdvihne pravou přední do vodorovné polohy) - bridge (zvuk klikru) - odměna (pamlsek).

Bridgem je .....

Dnešní odměnou je .....

Plán shapingu:

První krok - musíme začít něčím, co zvíře bez problémů zvládá a co se nejvíce podobá požadovanému chování. Častou chybou bývá začít takovým prvním krokem, který zvíře neumí.

Příklad správně zvoleného prvního kroku pro zamávání packou - dotyk targetem na tlapku.

Chybně zvolený první krok - zdvihnutí packy.

Dnešním prvním krokem bude.....

Celý postup

Na samostatný papír si zkuste rozvrhnout svůj plán shapingu pro svůj konkrétní cvik.

Počítejte s tím, že v praxi ho zřejmě stejně budeme měnit a uzpůsobovat nárokům zvířete a proto si na svém plánu nechte na změny místo. Vedle jednotlivých kroků si zkuste poznamenat i to, kam jsme se dostali v jednotlivých cvičebních lekcích.

Zjednodušený příklad: Cíl - Pes na povel PAC zdvihne vsedě přední packu do vodorovné polohy a to do dvou vteřin od zaznění povelu a udrží ji nahoře alespoň tři vteřiny. Bridge =klikr, odměny = pamlsky.

Plán	realita	poznámky
1 - pes sedí, dotyk targetem na přední packu	Nutno nejprve odklikávat a odměňovat jen přiblížení targetu, dotyku se bál	10 opakování
2 - pes následuje packou target na 1 cm		4 opakování
3 - při zdvihu targetu do výšky pes vsedě zdvihá packu	Začal vyskakovat, nutno jít o krok zpátky a také odměňovat samostatné sezení. Pak dotaženo.	15 opakování, konec lekce
4 - předřazuji slovní povel PAC, odbourání targetu	Bylo nutno několikrát slovní povel vyslovit po zamávání spolu s klikrem, aby si ho pes všimnul. Pak už předřazován.	10 opakování
5 - kritérium výdrž - zvyšujeme na 3 vteřiny výdrž	Bylo nutno „rozvolnit kritéria“, nejprve prodlužujeme výdrž při ukázání targetu i po povelu, později zas odbourán	8 opakování, konec lekce
6 - kritérium rychlost reakce do dvou vteřin	Bylo nutno rozvolnit kritéria, nejprve rychlá reakce s krátkou výdrží, později opět správná výdrž.	9 opakování
7 - hotovo, chování přesně naplňuje cíl		5 opakování, jackpot, konec

ZÁSADY SHAPINGU DLE KAREN PRYOR:

1. Malé kroky - zvíře musí mít šanci na úspěch.
2. Trénujeme vždy jen JEDNO NOVÉ KRITÉRIUM, nikdy dvě naráz.
3. Při zavedení nového kritéria do tréninku krátce polevíme ve starém kritériu (zvíře si brzy vzpomene).
4. Buďte vždy o krok před zvířetem - mějte dobrý plán, nezastavujte se.
5. Neměňte „trenéra“ uprostřed výuky.
6. Když jedna metoda nefunguje, zkuste jinou.
7. Nepřerušujte lekci bezdůvodně - zvíře to může chápat jako trest.
8. Při zhoršení chování přezkoumejte dosavadní proces shapingu - význam záznamů.
9. Skončete, dokud je to dobré - viz princip větší snahy u zvířete než u člověka.

A pár zásad dle Franty Šusty (to jsem já):

Nezdržujte se dlouho na stejném kroku, ale jděte dál, jakmile ho zvíře zvládá BEZ ZAVÁHÁNÍ.

Zároveň ale nepostupujte dál, pokud je reakce váhavá.

Nedávejte podnět, dokud si o něj zvíře neřeklo. V takovém případě není připraveno.

POKUD VÁS TO NEBAVÍ, NEDĚLEJTE TO! Pak to totiž nebude bavit ani psa.

PŘEJI PĚKNOU ZÁBAVU ☺